

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาดูพฤติกรรมการสอนภาษาไทยที่พึงปรารถนาของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 1" ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล
2. การสุ่มตัวอย่างประชากร
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั่วไป พฤติกรรมการสอน การสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา และปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดปัญหาและความเป็นมาของการวิจัย คำนึงสามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สัมภาษณ์ครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนภาษาไทยที่พึงปรารถนา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3. สํารวจจํานวนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูภาษาไทย ครูภาษาไทยดีเด่น นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

การสุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 2 กลุ่ม คือ ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูภาษาไทย และตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน ในตัวอย่างประชากรที่เป็นครูภาษาไทย ผู้วิจัยได้เพิ่มครูภาษาไทยดีเด่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตัวอย่างประชากรครูภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการเก็บข้อมูลที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในการสุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งการสุ่มตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 พวก ตามลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

1.1 ตัวอย่างประชากรครูภาษาไทยที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งหมด 91 โรงเรียน มาร้อยละ 60 ของจํานวนโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ได้โรงเรียน 55 โรงเรียน จากนั้นก็สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Simple) กลุ่มตัวอย่างครูภาษาไทยที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนทั้ง 55 โรงเรียน มาระดับชั้นละ 1 คน ได้ตัวอย่างประชากรครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งสิ้น 165 คน

1.2 ตัวอย่างประชากรนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 จํานวน 91 โรงเรียน มาร้อยละ 10 ของจํานวนโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ได้โรงเรียน 10 โรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างนักเรียนในแต่ละโรงเรียนมาระดับชั้นละ 40 คน ได้ตัวอย่างประชากรนักเรียนรวม 1,200 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์

ตัวอย่างประชากรครูภาษาไทยที่ให้สัมภาษณ์ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูภาษาไทยที่สอนระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 ซึ่งได้

รับคัดเลือกจากกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2528-2534 ให้เป็นครูภาษาไทยดีเด่น ได้ครูภาษาไทยดีเด่นที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 9 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

(Structured Interview)

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด สำหรับครู 1 ชุด สำหรับนักเรียน 1 ชุด แบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด ซึ่งแยกเป็นพฤติกรรมการสอน 4 ด้าน คือ

- ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน
- ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
- ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน
- ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและการควบคุมชั้นเรียน

2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยนำข้อกระทงความของพฤติกรรมการสอนทั้ง 4 ด้าน ในแบบสอบถามมาเป็นแนวคำตอบ โดยแยกเป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาทั้ง 4 ด้าน เช่นเดียวกับแบบสอบถาม

3. หาความตรง (Validity) ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยนำเครื่องมือทั้งสองชนิดนี้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องด้านเนื้อหาส่วนภาษา นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content

Validity) ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าข้อทรงความครอบคลุมพฤติกรรม การสอนด้านต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาและให้ ข้อเสนอแนะนั้นมาปรับปรุง แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

4. การทดลองใช้แบบสอบถาม (try out) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วนั้นไปทดลองใช้กับครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ที่โรงเรียนสตรีรัตนบุรี โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม โรงเรียนวัดหัว จระเข้วิทยาคม และโรงเรียนราชประชาสมาสัยฝ่ายมัธยม เป็นครูจำนวน 20 คน นักเรียน จำนวน 120 คน พบปัญหาว่า นักเรียนบางคนเข้าใจว่า แบบสอบถามถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้อธิบายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจความหมาย ของคำว่าพฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนา ก่อนให้ทำแบบสอบถาม และได้หาทางแก้ปัญหา โดย จะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนด้วยตนเอง และจะอธิบายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ คำจำกัดความของคำว่า พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนา ก่อนให้ทำแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

นำผลการทดลองใช้แบบสอบถามหาความเที่ยง ตามวิธีของครอนบาช (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) (ประคอง วรรณสุต, 2528 : 42-43)

$$\text{สูตร} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α แทนค่าความสอดคล้องภายในที่ใช้ประมวลค่าความเที่ยงของ แบบสอบถาม

S_i^2 แทนความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_x^2 แทนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

n แทนจำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม

ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสำหรับครูและนักเรียนที่แสดงถึงความสอดคล้อง ภายในเท่ากับ 0.931 และ 0.926 ตามลำดับ จากนั้นได้ตรวจสอบความเรียบร้อยของ แบบสอบถามอีกครั้งก่อนนำไปเป็นแบบสอบถามฉบับที่ใช้จริงต่อไป (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือถึงหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 จำนวน 63 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือให้ครูภาษาไทย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูภาษาไทยดีเด่นที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

2. ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ไปยังหัวหน้าสถานศึกษาและครูภาษาไทยดีเด่น และส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามพร้อมกับแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งมีหนังสือแนบไปกับแบบสอบถามเพื่อขอให้อาจารย์ภาษาไทยผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามที่ปิดแสตมป์ เรียบร้อยแล้วนั้นคืนไปยังผู้วิจัย

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน ตั้งแต่วันที่ 28 พฤษภาคม 2535 ทำหนังสือติดตามพร้อมกับส่งแบบสอบถามไปอีก 2 ครั้ง คือวันที่ 18 มิถุนายน 2535 และวันที่ 2 กรกฎาคม 2535 จนถึงวันที่ 29 กรกฎาคม 2535 ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 146 ฉบับ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ 139 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.20 ของแบบสอบถามที่ส่งไปยังตัวอย่างประชากรที่เป็นครู

3. นำแบบสอบถามไปให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ และเก็บคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 1,180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.33 ของแบบสอบถามที่ส่งไปยังตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน

4. ไปสัมภาษณ์ครูภาษาไทยดีเด่น ที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 9 คน ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาในแบบสอบถาม มาเปลี่ยนให้อยู่ในรูปหมายเลข โดยกำหนดเป็นค่าคะแนน 4 ระดับ คือ

พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับมากที่สุด ให้ค่าคะแนนเป็น 4

พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับมาก ให้ค่าคะแนนเป็น 3

พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับน้อย ให้ค่าคะแนนเป็น 2

พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับน้อยที่สุด ให้ค่าคะแนนเป็น 1

จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีสถิติด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package For the Social Science-X) โดยการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นแบบ ตรวจสอบคำตอบ (Check list) วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนา ที่เป็นแบบ มาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่ามัธยเลขคณิตรวม (Pooled mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (Pooled Standard Deviation) โดยแปลความหมายของค่ามัธยเลขคณิต หรือ $\bar{x}$ ตามเกณฑ์ ดังนี้

3.50 - 4.00 หมายถึงความเป็นพฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับมากที่สุด

2.50 - 3.49 หมายถึงความเป็นพฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับมาก

1.50 - 2.49 หมายถึงความเป็นพฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึงความเป็นพฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบการรับรู้ของครูภาษาไทยและนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่ พึงปรารถนาเป็นรายข้อและเปรียบเทียบรวมแต่ละด้าน วิเคราะห์โดยการทดสอบความแตกต่าง ระหว่างค่ามัธยเลขคณิตด้วยค่า "ที" ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

สำหรับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยดีเด่นในตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ส่วนในตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำมารวบรวมและเรียบเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ในตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนที่พึงปรารถนา ตามการรับรู้ของครูภาษาไทย และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในตอนที่ 1 สถานภาพของครูภาษาไทยดีเด่นที่ให้สัมภาษณ์นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในตอนที่ 2 นำเสนอในลักษณะความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย